

7. 1983 95. ÅRG.

Løssalg kr. 10

STAV OLAV

Underholdning og oppbyggelse

Paven til Polen

Ny bok om troen

En norsk billedhugger

Innvielse av to kirker

Blikk på tiden

Innhold

2	Underholdning og oppbyggelse	<i>Jan Erik Rekdal</i>
6	Paven til Polen	<i>T. B.</i>
8	Antiteismen behersker en tredjedel av verden	<i>Fra «Christ to the World»</i>
10	Gjestfrihet, en forsømt gave	<i>Hanne Berentzen</i>
12	En ny bok om troen	<i>Aage Hauken</i>
14	Hos Ragnhild Butenschön i Enebakk	<i>Unni Klepper Joynt</i>
20	Ved vigslingen av to kirker	

Blikk på tiden: omslagets fjerde side

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen

Layout: Hermann Bongard

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Unni Klepper Joynt

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 25. august.

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Abonnement kr. 120,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 140,-.

*Annonser 16 dager før
utgivelsesdagen.*

Bankgiro 6022.20.13073

Postgiro 2 04 64 80.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, Oslo 1

Tlf. 20 72 48

OLAV

Et for- pliktende tegn

Velferd og velvære har lett for å legge seg som et beskyttende lag om samvittigheten så den blir mindre sårbar for stikk utenfra. Og nettopp nå når naturen er på sitt fagreste, når sommer, ferie og reiser er rett rundt hjørnet for de fleste av oss, vil vi helst slippe slike stikk i samvittigheten som legger en demper på glede og forventning. Vi vil ha «ordenlig ferie», ta oss fri - i hvert fall for en stund - fra ansvar, forpliktelser og verdens anliggender.

Men noen meldinger går likevel gjennom alle beskyttende lag og slår liksom bunnen ut av ferieplaner og reiselyst.

Denne gang dreier det seg om en stillferdig oppfordring fra Jelena Bonner om vestlig støtte så hennes mann, Andrej Sakharov, kan få den legehjelp han trenger. Oppfordringen og en takk til Norge for gjentatte tilbud om et fristed for den forviste fredsprisvinner, ble formidlet til vestlig presse utenfor en KGB-bevoktet leiegård i Moskva. Jelena Bonner gav også uttrykk for at Sakharov nå er villig til å forlate Sovjet-Unionen. Det ligger nok håpløs resignasjon og fortvilelse bak dette «villig til å forlate».

I skrivende stund er Sakharov fremdeles internert i byen Gorkij 50 mil fra Moskva, og der foreligger intet tegn til at Kreml er villig til noe som helst - annet enn bokstavelig talt å tie Sakharov i hjel.

Det er svært langt fra øst til vest i disse dager. Ja, selv mellom Gorkij og Moskva er det en umenneskelig lang avstand.

Hvorfor reagerer samvittigheten så sterkt når Andrej Sakharovs navn nevnes? Fordi Andrej Sakharov er vår samvittighet - i en årrekke har han vært vår samvittighet i øst. Han står for det vi står for - for frihet og menneskeverd, men i motsetning til oss står han daglig overfor et umenneskelig system som ilegger harde bøter for tanker vi fritt får tenke, og ord vi fritt får si.

Sakharov er et symbol, et tegn - i kraft av sine dimensjoner som vitenskapsmann og som menneske, og i kraft av sin skjebne. For myndighetene i Sovjet er han et forargelsens tegn, en frafallen, en forræder. For de mange som kjemper den samme rettsferdige kamp som ham selv, er han et håpets tegn. Og for oss i vest; et manende og forpliktende tegn.

Unni Klepper Joynt

Jan Erik Rekdal:

«Men det skal de vite, alle de syndere som har handlet ille mot Skaperen, at ingen synd er så stor, så skremmende og så stygg at ikke Gud skjenker oss full tilgivelse når vi i tro, og efter skrifte, fylles av den rene anger.»

Underholdning

På Solum forlag ble det i 1982 utgitt flere betydelige litterære verk som har fått svært liten oppmerksomhet. Ett av dem har en tittel som vel ikke får dagens lesere til å kaste seg over boken: *Sankta Maria, egypterinnen og Tønneridderen* — To fromme fortellinger fra den franske middelalderlitteratur. Hva kan disse to fortellingene stille opp mot Jon Michelets og Knut Faldbakkens kulørte romaner som har fått dominere kultursidene i de fleste avisene bokhøsten igjennom!

Men her er «St. Olav» et sted hvor vi kan slå til lyd for kulturens (tilsynelatende) marginaler og slik kan vårt katolske tidsskrift fange opp tegn i tiden som «de store» avisene ikke fanger i sin travelhet med å følge kjendisene.

Maria, egypterinnen

I bokens første fortelling Maria, egypterinnen får vi høre om Maria som vokste opp i Egypt og som var så skjønn at man dengang ikke hadde sett vakrere kvinne. Men hennes hu sto bare til menn og hun levde etter sitt hjertes lyst og brant i begjær, heter det. Etter å ha forført hele Alexandria hvor hun slår seg ned og lever som skjøge i

Mor Teresa

Dominique Lapierre, en av forfatterne av bestselgeren «Oh, Jerusalem», skal lage film om Mor Teresa fra Calcutta. Han står selv som filmens produsent, regissør og manus-

forfatter. Lapierre har skrevet kontrakt med Nobelprisvinneren om filmprosjektet, etter flere møter med henne. Filmen kommer til å koste ca. 12 millioner dollar, og den skal finansieres av amerikanske, europeiske og indiske interessenter. MORGENBLADET

Færre ordenssøstre i USA

Omkring 60 000 ordenssøstre i USA har forlatt sine klostre og kongregasjoner siden midten av 1960-årene. Mellom 1966 og 1981 sank antallet søstre fra 182 000 til 122 600, dvs. 31 prosent. SIGNUM

og oppbyggelse

Middelalderens fromme fortellinger

3

syttien år, drar hun til Jerusalem og fortsetter sin geskjeft der inntil hun en dag sammen med noen pilegrimer forsøker å ta seg inn i templet. Men her stanses hun.

Her vender fortellingen om fra å skildre hennes ryggesløse levnet til hennes iherdige forsøk på å nå Gud. Vi kunne si at avvisningen foran templet på selve Kristi himmelfartsdag blir eksistensielt avgjørende for henne — en «vekker». Den når inn i hennes innerste, og selverkjennelsen som følger, får henne til å ønske seg døden. Her blir hennes problematikk tidløs og allmenngyldig. På kne foran et Mariaalter utenfor templet ser hun seg plutselig i et kontrastens speil: «Vi bærer begge det samme navn, Maria, men vidt forskjellige blev våre liv. Du elsket alltid kyskhets, jeg begjær og synd. Jeg hadde djevelen til fiende, og tjente ham hele livet.»

Det er også her og nå hun innser hele Kristus-mysteriet og erkjenner ham som frelser og forsoner: «Velsignet være den død, som førte til at livet blev vunnet på nytt.» Hele påskemysteriet finner hun ord for i sin inderlige bønn til Himmeldronningen — kvinnen som ved sitt ja gjorde seg

til selve skueplassen for hele inkarnasjonsmysteriet. Og påskens lys som flerrer mørket, gjennomborer denne skjøgen i dette øyeblikk, og tyngden av hennes dype nedverdige finner sitt svar i den glødende troen, slik som i påskens «felix culpa»: «O, lykkelige skyld, som fortjente en slik og så stor gjenløser!» (Exsultet). Etter hennes lange

bønn som gir fortelleren anledning til å komme med et lite resymé av hele den katolske-kristne lære, står det kort, - men med stor visshet bak ut-sagnet: «Da bønner var bedt, hadde Gud alt tilgitt henne.» - Hun reiser seg opp og er blitt en troende, går inn i templet og hører messen. Maria-statuen gir henne det råd å dra ut i ødemarken og sone resten av sitt jordiske liv i anger. I mer enn førti år vandrer hun omkring naken og værbitt i en kropp som ikke lenger har spor av hennes fordums skjønnhet. Senere får hun skrifte for en eneboer-munk og mottar også en gang kommunion av ham. I møtet med ham skjer det undere med henne - han får se hennes helliggjøring. Og det er denne munken, Zosima, som til slutt finner hennes døde legeme som han begraver, hjulpet av en løve.

Tønneridderen

Tønneridderen er en ondskinn og hovmodig ridder som har stor glede av å plage og plyndre og bryte alle bud og regler uten å måtte ta konsekvensene av det. Han svarer til vår tids kyniker. - En eneboer får lurt ham til et slags skrifte-

Rasisme opp til ny debatt i FN (FNS) Regjeringsrepresentanter fra alle deler av verden skal i sommer møtes for å vurdere resultatene av FN's tiår for bekjempelse av rasisme og rasediskriminering. Blant emnene er nye internasjonale tiltak for å bekjempe rasismen, forbedring av forholdet mellom forskjellige rasegrupper og undervis-

ningssystemets og massemediens rolle i arbeidet med å få slutt på rasefordommer. Et forslag om forbud mot organisasjoner av nazistisk og nynazistisk art vil bli tatt opp, - også forbud mot å utbre idéer basert på raseoverlegenhet og rasehat.

Konferansen arrangeres av FN i Geneve 1.-12. august. Det er den andre verdenskonferanse i løpet av «rasisme-tiåret» (73-83). De spørsmål som vil bli diskutert, er

i høyeste grad aktuelle for de nordiske og andre europeiske land. Den første verdenskonferansen pekte særlig på fremmedarbeideres og innvandreres problemer med å få sine menneskerettigheter respektert. Den andre vil fortsette debatten om dette og dessuten drøfte om det skal gjennomføres nye internasjonale regler - moralsk såvel som juridisk bindende - som kan bidra til å rykke rasismen opp med roten der den ennå trives.

4

mål som han gir uten anger og derfor er uten verdi. Nærmest ved en tilfeldighet tilbyr han seg å fylle drikkevannstønnen for eneboeren, men han får det ikke til. Tønnen lar seg simpelthen ikke fylle hvor mye han enn forsøker.

Til slutt har han vandret verden over og lidd alle mulige kvaler i forgjeves forsøk på å få fylt tønnen. Det samme har skjedd med kroppen hans som med egypterinnen Marias - han vender tilbake med en utslitt kropp, men er i tillegg blitt et utpint menneske. Da eneboeren gjenkjenner ham, blir han grepet av en voldsom medynk med den arme ridder. Og denne medynk når inn i hjertet på ridderen - kanskje er det første gang noe når inn i det hjertet? Endelig brister hans stahet, hovferdighet og kynisme i konfrontasjon med eneboeren som gråter og ber Gud vekke angeren i ridderen. Selv utbryter ridderen: «Her ser jeg visserlig et under, som rører mitt hjerte dypt. Denne mannen, som ikke er av mine og som ikke tilhører meg, hverken i dette eller hint, men bare Gud, den mektige Herre, han er den som sørger over meg. Det er for mine synders skyld han gråter og sukker.»

Denne ridderen kommer til

tro gjennom den troendes eksempel. Her følger så en synds- og selverkjennelse av samme styrke som hos Maria, egypterinnen. Og Gud inngir ham med anger, ydmykhet, kjærlighet, frykt og håp, heter det. «Angerens glødende tårer stiger fra hjertet, det uuttømmelige hjerte, og han sukker så dypt at det synes som om hans sjel flyr fri ved hvert eneste sukk. Så sterk er hans anger at hjertet nok ville ha bristet om ikke tårene hadde fått fritt løp.» Og, kjære leser, disse tårene er det som fyller eneboerens tønne - så den flyter og flommer over, ja, tårene var så glohete av anger at det skummer i tønnen! - Han skrifter, får syndsforlatelse, ber om Herrens legeme og får det. Fordi han kjenner på seg at han snart skal dø, ytrer han et siste ønske (er det første gang han uttrykker seg ut fra sitt egentlige vesen -?): «Kjære, milde fader, jeg skal forlate denne verden; be for meg, for døden er nær. Jeg skal ikke lenger dvele her, jeg må søke en annen bolig. Nu svikter hjertet, kjære, milde fader, og jeg kan ikke lenger tale til Eder. Jeg befaler Eder, gode fader, i Guds varetakt, og mitt siste ønske er at I må legge armene om meg, så jeg kan få dø

i min eneste venns armer.» - Her var ikke mange øyne tørre blant tilhørerne i middelalderen. Våre er det nok - så vant som vi er blitt til den psykologiske menneskeskildring. Men hva så med realiteten bak denne historien. - Den burde vi fremdeles kunne lytte oss inn til og gjenfinne i vår egen samtid, ja, i oss selv. Angeren er dessverre og heldigvis tidløs.

Sterke farger og rik fortellerglede

Fortellingene er fortalt med middelaldermenneskets sikre sans for sanselighet. Her finnes sterke farger, lukt og smak. Til sanselighet hører gjerne et liv preget av brå og veldige skiftninger, - alt som skjer, skjer radikalt. I disse fortellingene er særlig skildringen av den omfattende forandringen som skjer med Marias kropp ute i ørkenen, preget av sterke effekter. Men det må jo ha vært ytterst dramatisk for et menneske som hadde levet flere tiår av sitt liv uten en tanke på sin skaper, å skulle endre livsførsel totalt. Eremitttilværelsen i den palestinske ørken var, da som nå, en kolossal fysisk påkjenning.

Disse historiene har lite av vår tids intellektualisering.

Kirken i Angola i vekst

(NØP/APS) Under vanskelige politiske forhold med et Sovjet-dirigert kommunistisk regime, øker stadig tallet på kristne i Angola. Mer enn tre av landets seks millioner innbyggere er katolikker. Antall geistlige øker også.

Kristne i arabiske land

Med unntak av Libanon, der de kristne nå utgjør mellom 40 og 50 % av befolkningen, er de kristne i alle arabiske land minoriteter på rundt 10 % eller mindre. I alt dreier det seg likevel om bortimot 8 millioner kristne.

KIRKE OG KULTUR

Fengsel for kinesiske prester

(Cath. Herald). To kinesiske prester er nylig dømt til henholdsvis 15 og 11 års fengsel. De to prester, Vincent Chu (67) og Joseph Chen (75), er begge medlemmer av jesuitterordenen. De ble dømt for «kontakt med utlendinger, en kontakt som har satt landets sikkerhet i fare», for å ha «spredt falske rykter» og for å ha «skapt konflikter mellom folk». De to har tidligere sittet i fengsel for sin religiøse overbevisning, men ble løslatt i 1979.

Gleden ved å fortelle en historie kommer tydelig til syne i middelalderens fortellerkunst og preger formen både på godt og ondt. Men fortellerens sikre overbevisning om nød-

språkformen på nettopp dette stoffet lett skape en ironisk distanse?

Boken er utstyrt med en interessant innledning hvor oversetteren Helge Nordahl

lingene tematisk. Hovedtema i de fortellingene han vil genrebestemme som «fromme fortellinger», er *anger*. Disse fortellingene bygges over de teologiske begrepene: synd, anger, skrifte, tilgivelse, bot - hovedpunktene på kirkens vei til frelse.

Helge Nordahl - professor i gammelfransk ved universitetet i Oslo - er blitt en betydelig formidler av vår europeiske middelalderlitteratur. Jeg sier *vår* fordi man i middelalderen i meget større grad enn i dag leste det samme. Som oftest fikk hvert enkelt språk sin egen versjon («oversettelse») av den samme latinske grunntekst. Så når Helge Nordahl oversetter en gammelfransk tekst fra middelalderen, taler all sannsynlighet for at de fleste europeiske nasjonalspråk hadde sin versjon av den. Fortellingen om egypterinnen Maria finner vi igjen både på gammelnorsk og på irsk.

Har så denne litteraturen noe å si oss i dag? Har vi «moderne» mennesker ved utgangen av det 20. århundre noe å hente i disse fromme fortellingene - vi med vår psykologi? Nei, ikke hvis vi mener at tidligere tiders mennesker sto tilbake i innsikt i eksistensielle spørsmål og at deres trosg-

vendigheten av å formidle det kristne eksempel gjør moraliseringen ubesværet og noen pekefinger trenger ikke løftes. - Det er derfor spørsmål om ikke oversetteren treffer litt på siden av denne umiddelbarheten og det folkelige særpreg ved disse middelalderlegendene når han velger å oversette dem til et såpass høytidelig riksmål. Kan ikke denne

betegner fromme fortellinger («contes dévots» - «contes pieux») som en egen litterær genre innenfor den omfattende hagiografiske litteraturen (skildringer av helgeners, martyrs og bibelske persons liv og død). Ettersom vel all hagiografisk litteratur består av fromme fortellinger, slik Nordahl selv påpeker, avgrensner han de fromme fortel-

Krisen i Polen fremmer økumenikken

(K.N.A.) Den politiske og økonomiske krise i Polen har etter utsagn fra den reformerte biskop i Warszawa, Zdzislaw Tranda, ført til et nærmere økumenisk samarbeid mellom den katolske og den protestantiske kirke. Ikke minst har den spontane og langvarige hjelpeinnsats for å motarbeide nøden, betydd meget i denne forbindelse, uttalte biskop Tranda nylig i St. Petri kirken i Hamburg.

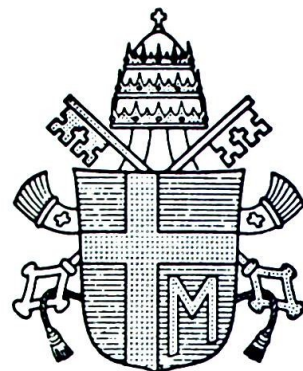
6

runnlag er uakseptabelt. - Vi har derimot mye å lære, nettopp her, hvis vi er av den oppfatning at fortidens mennesker er gått foran i kampen om erkjennelse og utdyping av menneskelivets store spørsmål og at deres kristne tro er intellektuelt redelig. Forsøker vi dessuten selv å leve en tro, fatter vi fort interesse for middelaldermenneskets eksistensielle problematikk.

*Sankta Maria, egypterinnen
og Tønneridderen.*

Oversatt fra gammelfransk
med innledning og noter
av Helge Nordahl
Solum Forlag 1982.

Paven til Polen

Vår alles kjære pave Johannes Paul II drar i disse dager på pilegrimsferd til sitt fedreland. Han begir seg inn i et spennings land. Ikke bare det, men i et minebelte mellom øst og øst. Programmet er nå fastlagt.

16. juni vil paven komme til flyplassen i Warszawa. Derfra drar han til St. Johannes katedralen, hvor han vil be ved gravmålet til kardinal Stephan Wyszynsky som døde i 1981. 17. juni er avsatt for mulige møter med representanter for den polske regjering. 18. juni besøker Paven klosteret i Niepokalanow grunnlagt av Maximilian Kolbe. 19. juni er det høytidelighet i Jasna-gora i anledning 600-årsdagen for ankomsten til Polen av ikonet «Vår Frue av Czestochowa». 20. juni drar Paven til Poznan og Muchowice, og dagen etter til Wraclaw for å feire en stor utendørsmesse. 22. juni drar Johannes Paul II til Cracow, erkebispedømmet han før var leder for. Der skal han ta del i salighåringen av fader Kabinowski, prest fra 1800-tallet fra Pavens fødeby. Om kvelden vil Paven signe en liten kirke i Nova Huta til minne om Maximilian Kolbe.

Polen som spenningsfelt, vil sikkert motta sin store borger med alle mulige ovasjoner. Han kommer tilbake til sitt fedreland som er fylt av politisk uro og økonomisk bankerott. Men Kirken er der og våger ennå å ha og gi til kjenne sin mening.

Lederen for den polske militærregjering, general Jaruzelski, har advart katolske prester mot å støtte seg til opposisjonen mot regjeringen og for Solidaritet. Når dette skrives er det ennå ikke klart, men mange ting tyder på at Paven vil treffe Lech Walesa.

Den engelske ukeavis Catholic Herald skriver at den polske regjering må være klar over den innflytelse Paven kan utøve når det gjelder landets fremtidige politikk. Under sitt første besøk til Polen i 1979 var Paven meget kritisk til den polske regjerings politikk.

Pavens nylige appell om amnesti for politiske fanger er også blitt avvist. Catholic Herald minner videre om det ansvar som hviler på den polske militærregjering når det gjelder Pavens personlige sikkerhet. Tidligere mordforsøk skulle vise til aktsomhet.

Catholic Herald slutter sin artikkel med å fortelle at Paven arbeider intenst med de prekenen han skal holde i Polen. For general Jaruzelski blir det ikke megen trøst å finne i disse prekenene, skriver avisen.

T.B.

Knut W. Ruyter om atomvåpen

Paradoksalt nok er det største moralske problem med hensyn til atomvåpen ikke bruken av dem, men truselen om å bruke dem.

KIRKE OG KULTUR

Katolske prester og politikk

Det har vært stridigheter innenfor den katolske kirke i Storbritannia om presters rolle i politisk liv.

Personen det dreier seg om er mgr. Bruce Kent som for tiden er generalsekretær i den britiske fredsbevegelsen «Kampanjen for kjernefysisk nedrustning» (CND).

Det ble hevdet at denne organisasjonen i det siste er blitt mer politiserende enn bare en ren upolitisk fredsbevegelse. Saken er nå midlertidig falt til ro i og med at kardinal Hume har gitt mgr. Kent tillatelse til å fortsette i sin stilling i CND. Kardinal Hume har sagt at han nøye vil følge den politiske utvikling i CND og dermed muligheten for revidering.

CATHOLIC HERALD

Wera Sæther

Sene tider

Herrens år er 1983 blitt kalt. Slik er det blitt innviet og vel-signet. Men for manges bevissthet er dette året først og fremst de nye mellomdistanserakettenes. Det er det skjebnesvangre året. Hvis nedrustningsforhandlingene i Geneve mislykkes, blir rakettenes utplassert i England, Vest-Tyskland, Holland, Belgia og Italia. Utstyret losses inn allerede. Ut-slettelsesvåpnene omgir snart alle oss europeere, og det fins ingen utvetydige tegn til gjen-nombudd, ikke engang til et minstemål av tillit, i dialogen mellom stormaktenes representanter; bare anklager, trusler og opppfyllelige krav, en innbitt steilhet overfor «fienden».

Men fienden er selve mistil-liten. Fienden er også dorskheten hos alle oss som lar makt-politikere, våpenteknologer og militær-forretningsmenn ut-sette jord og verdensrom for en katastrofal ødeleggelse. Det fins altfor mye likegyldighet og vag frykt, altfor lite kunnskapsrik og handlekraftig frykt, den frykt som går ut og roper Nei til en stormaktsparanoia som ikke bryr seg om vanlige mennesker som frem-deles gjerne vil arbeide og elske.

Kritisk Solsjenitsyn

London (NØP) I anledning av at han mottok årets Templeton Pris for sitt arbeide med religiøse spørsmål i Sovjet, sa forfatteren Alexander Solsjenitsyn - nå bosatt i USA - at «hele det 20. århundre blir dratt med i en virvel av ateisme og selv-ødeleggelse». Som et eksempel på dette pekte han på «det nett av intriger som omgir forsøkene på å myrde Paven». Han kritiserte den amerikanske

evangelisten Billy Graham, som mottok Templeton-prisen ifor, for å ha gitt offentlig «støtte til kommunistiske løgner». Han sa også at mange vestlige fredsbevegelser var influert av kommunisme, og at Kirkenes Verdensråd ser ut til å «bry seg mest om fremgangen for revolusjonære bevegelser i den tredje verden, og er blind og døv for den forfølgelsen av religion der dette skjer på det mest konsekvente, nemlig i Sovjetunionen».

8

Det er sene tider. Den som tror på Kristus, vet at Gud alene vet hva som skal skje med denne verden, og det fins ingen grunn til frykt. Kristus formaner oss til å fatte mot og ikke frykte. Men det kan ikke være ensbetydende med at vi strutsaktig bør gjemme oss bort fra redslene ved en kommende atomkrig, den som det blir vanskelig å unngå dersom våpenutplasseringen fortsetter slik den har pågått de siste årene. Det fins ingen begrenset atomkrig. Noen overlever kanskje krigens akutte fase, men hvis et tilstrekkelig stort antall megatonnbomber er blitt sluppet ned over en by, et landskap, vil selve den økologiske balansen bli forrykket, og jord, vann og luft ødelagt. Det fins ingen organisk næring å leve videre på, ikke noe sykehusvesen å bli helbredet gjennom.

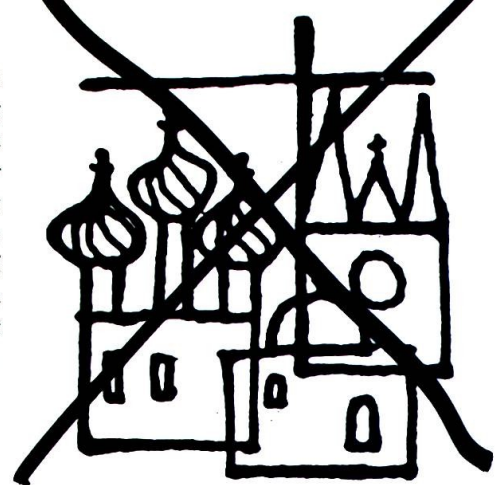
Forestillingen om en begrenset atomkrig er en idyllisk og strutsaktig forestilling, en måte å unnsnippe eller forgylle det grufulle på. For de som ikke er døde, vil kanskje misunne de døde på den dagen.

Hva kan bønn og sann handling være i så sene tider som våre? Enda mer hengiven, enda mer brennende for Kristus, den Gud som er Li-

vets. Brødet i kirkerommet skulle sende oss ut til verden i dens uhorvelige lidelse, til bevisstheten om dette aller mest uhorvelige som er utryddelsesvåpnenes allestedsnærvær. Siden Kristus fins det ikke noe som er bare verdslig. Jorden og dens grokraft er ikke verdslig og betydningsløs sammenlignet med kirken og en såkalt «religiøs sfære». Vi er her og nå, i Kristus; all jorden er Guds. Jord og menneske er Guds sted, og dette stedet er truet som aldri før.

Må ikke bønn i disse sene tider mer enn noensinne være ett med den pinte og klagende jorden, som huser så mye dødsmateriell, og kjempe for den sannhet som frigjør, ikke for den makt som ikke lenger enser menneskets ansikt?

Den ytterste og innerste domrommes bare i Guds eget hjerte. Ingen politiker, ingen voldtsteknolog eller voldsmilitær kan røre ved den. Og det som ér, det ér. Men ingen har formant oss til å være skjødesløse med det som er jordisk og sårbart. I 1983 skulle vi minnes at Gud er brød for alle, nedenifra og innenifra, ikke et bud om terrorbalansens logikk, men om å dele kappen med hverandre.

Antiteismen behersker en tredjedel av verden

hever «Le Foyer Oriental Chretien», - et viktig internasjonalt forum for religiøse publikasjoner for og om Russland. Med «antiteisme» sikter man her ikke til benektelse av Guds eksistens eller til den materialisme som preger store deler av vår vestlige verden, men til den antiteisme som i mange land er gjort til et dogme, - der alle former for religion blir bekjempet.

Kirken i Litauen

(KIPA) For kort tid siden ble en prest fra Litauen, Alfonsas Svarinskas, dømt til 7 års fengsel av en domstol i Vilna. Ifølge det sovjetiske telegrambyrået TASS ble det under rettssaken bevist at den katolske presten «systematisk, både skriftlig og muntlig, har bak-

talt staten og samfunnssystemet». Den dømte er 58 år gammel, og til daglig prest i den lille byen Vidukle. Størstedelen av Litauens befolkning er katolikker. I 1940 ble Litauen annektert av Sovjetunionen, - sammen med de to andre baltiske statene Lettland (Latvia) og Estland.

Ved siden av Armenia er LITAUEN det konfesjonelt mest homogene ikke-russiske territorium i Sovjet-unionen. 70% av de 2,7

millioner litauere er troende katolikker, - 30% er regelmessige kirkegjengere og 80-90% av barna blir døpt. Likevel gjelder i prinsippet den politisk gjennomførte diskriminering av de troende i Litauen som overalt ellers i Sovjet-unionen. Antallet prester ble i 1980 oppgitt til 735, - før annekteringen (1940) var dobbelt så mange prester i virksomhet. Alle klostre ble stengt av sovjetiske myndigheter og alle ordener forbudt.

9

Andre idealer enn de offisielle

Antiteismen er den offisielle ideologi i Sovjetunionen og i hele Øst-Europa, - påtvunget gjennom statlig utdanning og gjennom massemedia som fjernsyn og radio, aviser, filmer, biblioteker, klubber osv. Mange av dem som lever under Sovjets herredømme, søker imidlertid andre idealer enn dem den totalitære stat tilbyr. Å arbeide for Russlands gjenkristning, hjelpe landet til å finne tilbake til sine dype religiøse røtter - dette er målet for «Foyer Oriental Chretien», som ble stiftet i Brussel i 1945, støttet av Kongregasjonen for orientalske kirker. Titusener av brosjyrer og bøker blir oversatt, utgitt og spredt til land bak jernteppet. Også ortodokse og protestantiske kristne er med i arbeidet med å spre bøker, blant annet Det nye testamente og den første utgaven av Bibelen på moderne russisk.

Ved siden av bøker og brosjyrer spres også kassetter og filmer i stort antall, og siden 67 har det vært daglige religiøse sendinger på russisk. Statistikken sier at en tredjedel av Sovjets befolkning lytter til utenlandske sendinger. - Det

er gripende å konstatere hvordan sendingene blir mottatt: «Hele landsbyen takker dere.» - «Deres radio er vår eneste kilde til lys» osv. Man kunne ha laget en gyllen bok av slike brev.

Situasjonen i Litauen

I løpet av de siste år har det inntrådt endel forandringer for katolikkene i Litauen. Den følelse av passivitet og maktesløshet som hadde spredt seg blant tallrike prester under presset fra terrorregimet (det begynte under Stalin og fortsatte under Khrustsjov) synes gradvis å forsvinne. Dette skyldes for en del innflytelsen fra russiske opposisjonelle, men også at respekten for menneskerettighetene er økende i Øst-Europa. Det polske folks energiske kamp for religiøs frihet har gitt et smittende eksempel. Prester og legfolk i Litauen har forstått disse ordene fra pave Johannes Paul II: «De troende vil få sin religiøse frihet når det har lykket dem å tilkjempe seg den.»

Når de sovjetiske myndigheter har gjort enkelte innrømmelser - iallefall midlertidig, - er dette ikke taktiske manøvrer, anbefalt av samarbeidende prester, men et resultat

av at rettmessige prester og legfolk stadig holder på sine rettigheter. Til tross for at de vet at det kan føre til represalier fra myndighetenes side.

I sovjetiske myndigheters øyne er en prest som underviser barn i katekisme en ekstremist, - en som krever frihet for kirken, er politiserende, - en som kritiserer statens ateistiske overgrep, er en baktaler av styresmaktene.

Prestene i Litauen som allerede har opplevd to forfølgelser siden krigen (45-53 og 57-58), vil sikkert vite hvordan de skal hanskes med en tredje. Historien lærer oss at kirken vokser når de kristne har mot til å kjempe mot forfølgelser, men den står i fare hvis Guds folk mister sansen for offer.

Fra «Christ to the World» (fork.)

Rettelse

I forrige nummer av «St. Olav» bragte vi en betraktning av Johanna Schwarz: «Maria, Vår Fru». Vi glemte å tilføye at teksten var et sitat hentet fra en større artikkel i «Salt» (nr. 2, 1983). Vi beklager! RED.

Hanne Berentzen

Gjestfrihet, en forsømt gave

Gjestfriheten er en forsømt gave. Min egen erfaring var at jeg ble trett når jeg fikk besøk hele tiden, jeg hadde ikke overskudd, og glemte å se etter gleden, se hvordan jeg ble velsignet med mine nye brødre. Jeg har jo selv reist, og vet hva gjestfrihet betyr. Vi må huske at enhver flyktning har en menneskelig tragedie bak seg.

- Gjestfriheten er en gave vi har fått fra Gud. Vi må tenke gjennom på nytt hvordan vi føler når vi tar imot flyktninger og fremmedarbeidere, så vi bak deres menneskelige tragedie ser Kristus. Gjestfriheten er en gave til å bygge opp kirken. Alle som er kommet inn i kirken er først kommet som gjester. Alle må få sjansen til å gjøre kirken til sitt hjem.

Vi må hjelpe dem til å føle seg hjemme, oppmuntre dem til å si hvor skoen trykker, lære om deres bakgrunn, og aldri glemme at de trenger tid til å reflektere, føle angst og ensomhet. De har mistet kulturen og landet de elsket, miljøet de følte seg trygge i, familie og venner de muligens aldri får se igjen. La oss prøve å sette oss inn i deres situasjon. Og la oss være åpne for å se at flyktningene har mye å gi og lære oss.

Flyktningearbeid i kirken

Det sa John Golding, generalsekretær i Caritas Norge, på et møte i Katolsk Forum i Trondheim i vinter. «Flyktninger - en utfordring til kirken» var tema. Golding redegjorde for den lange tradisjon med flyktningearbeid i den katolske kirke, og hva som nå gjøres, også av lutherske

kristne. Golding understreket at vi nå har fått en ny situasjon med de mange vietnameserne som setter sterkt preg på så mange katolske menigheter. Han pekte på at det er bruk for nestekjærlighet, ansvar og innsats på mange felt. Menigheten kan tilby norskundervisning i tillegg til det de får fra det offentlige, sosiale arrangementer, egne og felles gudstje-

12 000 muslimer i Norge
Vi har rundt regnet 12 000 muslimer i Norge. Noen ganske få er nordmenn som er gått over til islam. Ellers dreier det seg om pakistanere, tyrkere, marokkanere, jugoslaver, indere og bengaler, for å nevne de viktigste nasjonalitetene. Det er Jan Opsal som opplyser dette i Luthersk Kirketidende.

nester, bibel- og samtalegrupper, som har vært vellykket i lutherske menigheter, hjemmebesøk og invitasjonstjeneste. Og ikke minst - boligassistanse. Her bør kristne gjøre en innsats også på det politiske plan, presse på for å få løsninger på boligproblemene.

- Jeg tror ikke kristne er mer åpne enn folk flest overfor fremmede, sa res. kap. Ola T. Lånke fra Den norske kirke i panelsamtalen etter Goldings foredrag. - Norge har vært et enhetlig samfunn, og når det brytes opp, blir vi lett litt tafatte og usikre. Det er vanskeligere enn vi trodde å stå overfor fremmede. Det blir lett slik at vi syns de må tilpasse seg. Men vi må også tilpasse oss! Vi må være villig til å gå inn på deres premisser. Vi har lett for å ville hjelpe med en ovenfra-og-ned-holdning.

Vi må arbeide med våre holdninger, så vi møter dem på like fot. Da vil vi oppdage at de har mye å tilføre oss. Vietnameserne har en eldre og vel så rik kulturbakgrunn som vår. Vi har mye å lære av dem. De står ofte uforstående overfor visse fenomener i vår kultur. Der må vi hjelpe og veilede dem, så de ikke blir offer for de verste baksider av vårt forbrukersamfunn, sa Lånke,

Kirker i USA som fristed for flyktninger

New York (NØP/EPS) I de siste ukene har massemedia kunnet melde at den gamle skikken med å bruke kirkene som fristed nå blir tatt opp igjen av folk som har kommet til USA på ulovlig vis. Flere steder har innvandrere uten innreise- og oppholdstillatelse søkt tilflukt i ulike kirkesamfunns gudshus

for å unngå immigrasjonsmyndigheten. Svært ofte dreier det seg om politiske flyktninger fra Sentral-Amerika som er reddet for represalier dersom de vender hjem. Tanken om at kirkene skal være et fristed har også vunnet støtte blant annet innenfor De forenede metodistkirker og De forenede presbyter-kirker. Landets romersk-katolske ledere har hatt ulike oppfatninger. Erkebiskopen i Milwaukee har tillatt at byens katedral bru-

kes som et slikt fristed. Erkebiskopene i Chicago, St. Paul - Minneapolis og Washington ønsker at flyktningshjelpen skal skje gjennom vanlige kanaler, ved lovlige midler og ved å forsøke å få endret de innvandringslovene som gjelder idag. Immigrasjonsmyndighetene ser ikke ut til å ville hente noen ut fra kirkene, men hevder at det ikke finnes juridisk grunnlag for å kreve at kirkene skal være fristeder.

som mente det var vanskelig å få folk i statskirkemenighetene til å se flyktningene som en utfordring. Han la vekt på at nestekjærligheten må være uten misjonerende baktanke.

Hurtig etablering

Andrzej Tomaszewicz fra Polen la i sitt innlegg vekt på at perioden fra flyktingesta-

tus til innvandererstatus bør bli kortest mulig. Når man kommer som fremmed til et nytt sted, et tilfeldig miljø som en ikke selv har valgt, så virker kirken ofte som en magnet, fordi en der finner noe en kjenner, og samtidig har man et første håp til menigheten som menneskelig fellesskap. Han mente selve flyktingestatusen er et tegn på svakhet

som man ikke ønsker å leve med. Derfor er det viktig å få hjelp til å bli etablert så fort som mulig.

- Jeg kom til Trondheim for 3¹/₂ år siden, og har sett litt av katolikker og kristne i Trondheim. Kanskje dere også hadde det vanskelig etter krigen, da tenkte mange på Gud og ba til Gud. Hvorfor gjør de ikke det nå? spurte Nguyen Long Thanh fra Vietnam. - Det er mange som forneker Gud i Norge. Det er ikke mange som går i kirken, men mange som går på diskotek og fester og drikker. Vi har flyktet fordi mange av våre prester og biskoper er blitt fengslet, kirker er stengt, katolske eiendommer er tatt. Vi kan tåle sult og mangel på klær, men vi må ha frihet til å tro. Mange har flyktet etter 1975 av trosgrunner, mange av politiske grunner eller fordi de har jobbet for amerikanerne før, sa Thanh, og fortalte om hva de opplevde som båtflyktninger i møte med pirater som ranet, drepte og voldtok.

- Vi synes vi er heldig som er kommet hit. Det er mange som ennå venter i flyktingeleir og har vært der i flere år, uten håp om å komme til noe annet land, og under forferdelige forhold der de er. ●

Det ser ut til at katekismenes tid er forbi, i hvert fall inntil videre. Den gamle form med spørsmål og svar synes ikke lenger å tilfredsstille vår tids behov, kanskje fordi vi er mer opptatt av spørsmål enn av svar. Og hvem kan vel lenger påberope seg å sitte inne med alle svarene?

Aage Hauken

Ny bok om troen

Selv Kirken utfordres stadig av nye situasjoner som skaper nye problemer for teologi og kirkerett. Dette betyr ikke at Kirkens talsmenn har oppgitt forsøket på å gi svar på såvel gamle som nye spørsmål, vi lever i en tid med intens teologisk aktivitet. Forskjellen er måten man presenterer troen på - og tenkningen omkring troen, teologien.

«Boken om troen»

Man har altså gått bort fra den gamle form med spørsmål og svar, hvor svarene var langt viktigere enn spørsmålene. Man har i stedet skapt en ny genre - boken om troen, en «trosbok». Formen er fortellende, forklarende og fremstillende. Spørsmål vies like stor oppmerksomhet som svarene, og det legges stor vekt på historikk. Norske katolikker har møtt denne nye form for katekisme i forskjellige versjoner: «Den hollandske katekismen», «Kort katolsk katekisme», «En ny bok om troen», osv. Konvertitter vil straks gjenkjenne disse titlene fra undervisningen. Nå kan vi føye en ny tittel til listen, for det svenske Katolska Bokförlaget har oversatt og utgitt *«Introduktion till den kristne tron»* av den kjente tyske

Katolsk teolog med på bibeloversettelse i Norge

Dominikanerpateren Aage Hauken er den første romersk-katolske teolog som noen gang har vært med i en oversettelsesgruppe i Bibelselskapet i Norge. Han er med i gruppen

som nå arbeider med å oversette de apokryfiske bøkene til moderne norsk.

Planen er at Bibelselskapet neste år skal utgi 1978-bibelen med apokryfene. På Bibelselskapets landsstyremøte i Oslo i mars, tok biskop Grønningseter til orde for at Den katolske kirke etterhvert bør komme med i selskapets styrende organer. Det forutsetter endringer i statuttene. KIRKE-AKTUELT

Tverrkirkelig teologforum

30. mai møttes katolske, lutherske og reformerte teologer i Norge i det man håper skal bli et permanent samtaleforum. Initiativet kommer fra Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

De to største frikirkene i landet, pinsebevegelsen og Den Evangelisk-Lutherske Frikirke har foreløpig valgt å ikke være med.

13

teologen Walter Kasper. Han vil bl.a. huskes i Oslo Katolske Bispedømme for den retrett han holdt for prestene på Mariaholm noen år tilbake.

Kaspers «trosbok» er ikke et offisielt dokument, men en teologs fremstilling av troen. Det er med tiden oppstått en hel rekke slike, av så kjente teologer som Rhaner, Küng, Balthasar, Butler, o.a. I alle land forsøker teologene å meddele tenkning om troen til et bredt publikum, og denne tiltagende dialog mellom fagfolk og legfolk er et tegn i tiden, oppmuntret og inspirert av Det annet Vatikankonsil. Vi bør alle ta del i denne dialogen, hvor vi enn måtte befinne oss i overgangen mellom leg og lærd, fordi den i vesentlig grad kan bidra til å øke forståelsen for hva det vil si å tro, og hva det er vi egentlig tror på.

Hva det vil si å tro

Kaspers bok er nettopp et forsøk på å tale enkelt om vanskelige emner for et stort publikum. De ti kapitlene er ti foredrag han holdt for prester og religionslærere i begynnelsen av 70-tallet og er allerede blitt oversatt til en rekke sprog.

Kasper taler ikke bare om troens innhold. Når hans foredrag har mottatt en så stor respons, skyldes det at han i stor grad taler om troen selv, dvs. hva det vil si å tro. Hans innfallsvinkel har alltid dette psykologiske siktemål og gir dermed boken et originalt preg. Troens situasjon, Tro og erfaring, Troens vitne, Troens sannhetsinnhold, Trosakten, osv., er kapiteloverskrifter. Han har med dette steget ned fra fagmannens elfenbenstårn og helt identifisert seg med den alminnelige troende. I denne sammenhengen er jo teologen også for en helt alminnelig troende å regne. Kaspers tale er derfor ikke så meget en tale *til* som en tale *med* sin egen tids troende.

Vi må fornye vår forståelse av troen

Alle troende bør derfor gi seg tid til å lese en bok som denne. Et slikt foretagende måtte være en utmerket idé for retretter. Vi trenger alle - livet igjennom - å fornye vår forståelse av troen, ellers risikerer vi at den blir en fossil. På alle andre områder i livet fornyer og utvikler vi våre tanker og oppfatninger. Hvorfor skal troen være det store unntak?

Troen på den ene siden og tenkningen omkring troen på den annen, henger nøye sammen. Det er helt naturlig at tenkningen vokser sammen med troen. Skiller de lag, blir troslivet ubalansert, fordi det består av begge aspekter.

Av disse grunner kan Kaspers bok anbefales alle som søker å utvikle sin forståelse av troen og av troens innhold. Leseren bør imidlertid gjøres oppmerksom på at boken er blitt til for et tysk publikum, noe som preger noteapparatet. Det er få, altfor få, referanser til engelsk, fransk og amerikansk litteratur. Men dette er et problem kun for dem som ønsker å følge opp referansene ved videre studium.

Walter Kasper

Introduktion till den kristna tron

*Katolska Bokförlaget
Uppsala, 1981*

Unni Klepper Joynt

Hos Ragnhild Butenschøn

«Ved sokkelens fot» het en programserie i radioen for en del år siden. Serien var en kulturhistorisk vandring til kjente og kjære - og mindre kjente - skulpturer i Oslo by.

Ute i Enebakk - langt fra byens larm - tar nok en Oslo-skulptur og et stykke kulturhistorie form.

Der arbeider billedhuggeren Ragnhild Butenschøn med en statue av Olav den Hellige. Når den kommer på plass ved St. Olavs Domkirke i Oslo, vil helgenkongen som for norsk middelalderbevissthet var «Norges evige konge» - *Rex perpetuus Norvegiae* - bli en del av hovedstadens ansikt.

Atelieret - et sted for hardt arbeid

Ragnhild Butenschøns atelier er ikke noe stille kunstens tempel. Stille er her nok - gran og furu og skrånende jorder er nære naboer - men noe sakralt er det ikke over stedet. Et stort taljeverk oppunder taket, mengder av verktøy i rekke og rad, stiger og stillas som man skal være sikker på foten for å klatre opp og ut på, og et svei-seutstyr som snarere gir assosiasjoner til mekanisk verksted og Statfjord B-plattformen enn til vår og følsom billedhuggerkunst.

Dette er tydelig et sted for hardt arbeid, og «arbeidets frukter» rundt om i atelieret gir stedet atmosfære og tanken næring, og viser spennvidden i et rikt kunstnersinn. Ragnhild Butenschøn, som fylte 70 år i fjor, står i fremste rekke i dagens norske billedhuggerkunst, og i hennes atelier krysses så mange tanker og veier: her møtes Elisabeth og Maria i stille, inderlig glede, Paulus er på vei til Damaskus, Odd Eidem står side om side med Fanny Elstad, Moldes rosepike holder frem sin rosekurv og Jan Palach lider sitt brennoffer.

i Enebakk

Ragnhild Butenschön står i fremste rekke i dagens norske billedhuggerkunst, og i hennes atelier krysses mange tanker og veier.

Og her er det Olavstatuen tar form.

Hva gjør man når man skal lage en statue av Olav den Hellige, Ragnhild Butenschön? Går man til sagaen eller til Historisk Museum, eller valfarter man til Stiklestad og Nidarosdomen? Eller går man i seg selv?

- Man føler trang til å gjøre alt sammen! Det første jeg

Engelsk økumenikk i 1984
(NØP) Bare få dager etter at 12 britiske krikeledere vendte tilbake fra møter med Paven i Roma ble to nye økumeniske møter fastlagt for 1984, skriver avisen «Church Times». Gjennom disse to møtene håper man å gjøre store fremskritt i retning av kirkelig enhet på de britiske øyer.

Den romersk-katolske bispekonferanse i England og Wales har invitert representanter fra Det britiske krikeråd (BCC) til et samtalemøte i januar. I april er ledere fra kristne kirkesamfunn invitert til en felles retrett i tre dager for å be og reflektere sammen over temaet «enhet». Det er presidenten i BCC, erkebiskop Robert Runcie og kardinal Hume som står bak denne invitasjonen.

gjorde da jeg ble bedt om å komme med utkast til en Hellig Olav statue, var i hvert fall å skaffe meg så meget tilgjengelig materiale som mulig, om Olavs liv og gjerning. Hans liv og vel ofte temmelig voldsomme fremferd minner ikke meget om vår vanlige oppfatning av en helgens liv. Hans bakgrunn og livssyn var vikingens. Han var ifølge sagaen ikke mer enn 12 år da han fikk sin første kommando over et vikingskip og drog ut på langferd! Kristendommen møtte han i England og Frankrike. Hvorledes han ble omvendt, vet vi ikke, bare at han mottok dåpen i Rouen. Så drog han hjem, han var vel ikke mer enn 18 år, full av iver og glød for å kjempe for Hvite-Krist.

Jeg synes det er fascinerende å tenke på at det var denne unge vikingkongen som kom til å gjennomføre kristningen av Norge. Det er slik jeg prøver å fremstille ham - ung, ivrig, med ubendig vilje og mot.

Møte med den unge Olav fra Selja

Det er altså den unge Olav fra Selja vi skal få møte utenfor St. Olavs Domkirke?

- Ja, du kan godt si det slik. Ifølge sagaen var det jo på St.

Sunniva og Seljemennenes øy ute i havgapet der vest Olav først satte foten på norsk jord da han kom tilbake for å vinne og kristne sitt kongerike.

Du har laget en Olav tidligere, «St. Olav til hest», et relieff til St. Olavs kapell i Sandefjord. Men det er vel en annen middelalderhelgen som oftere har fått liv fra din hånd?

- Du tenker på Frans av Assisi? Jo, jeg har nok vært mer opptatt av ham enn av Olav. Men til tross for den store avstanden det er - i lynne og i skjebne - mellom rikmannssønnen fra Assisi og høvdingeemnet fra Østlandet, har de en vesentlig ting felles - troen. Den griper de begge helhjertet fatt i. Eller kanskje er det riktiger å si at troen griper fatt i dem? Og - for å bli i bildet - jeg er grepet av dem begge!

Den unge, glødende Olav, det er opptakten til Stiklestad og til det underfulle som skjer etter taperen Olavs død. Bare et år etter slaget står han likevel som seierherre - selv hans argeste fiender har snudd om. Hele landets sinn blir etterhvert snudd om.

Olavstatuen er noe du er blitt bedt om å lage. Hvordan er forholdet mellom et slikt bestillingsverk og et valgverk, noe du begynner å arbeide

Rettferd for psykisk utviklingshemmede

Våre oppgaver er ikke avgrenset til vårt eget land, mener Norsk Forbund for Psykisk Utviklingshemmede (NFPU), som nå har gjennomført et arbeidsseminar i Kenyas hovedstad Nairobi. Temaet var «Mobilisering av lokale ressurser i afrikanske land.» Semina-

ret kom i stand som et resultat av samarbeid mellom «The International League of Societies for the Mentally handicapped» og NFPU. Representanter for ti afrikanske land deltok: foreldre, pårørende, regjeringsrepresentanter og representanter for profesjonsgrupper.

«Det ligger enorme utfordringer i å møte mennesker som ikke selv er gitt de mulighe-

ter vi har i vår del av verden», skriver Knut-Johan Onarheim i «Vår Rett», - tidskrift for NFPU. - «Det gir inspirasjon til fortsatt arbeid for NFPU's ideer når vi erfarer at våre prinsipper blir mottatt med åpenhet, og vi kan konstatere at de holdninger vi står for er gjennomførbare også på andre kontinenter og under andre samfunnsforhold.»

VÅR RETT

16

med «av deg selv»?

- Det siste representerer noe man er opptatt av og det første noe man blir opptatt av. Og i begge tilfeller gjelder det å finne frem til en skulpturell form. Nettopp når det gjelder formen, går jeg ofte og famler og funderer før det - ofte nokså plutselig - står frem for meg rent visuelt: slik skal den person eller det motiv få liv.

Og når det indre øye har sett formen, griper billedhuggeren og håndverkeren til materiale og verktøy?

- En billedhuggers arbeid er jo mye håndverk enten materialet er leire eller sten, tre eller - som Olav - stål. Man må beherske mange arbeidsteknikker, kunne håndtere forskjellige slags verktøy. Kunst er nøye knyttet til det å kunne! Det betyr selvsagt ikke at det spesifikt kunstneriske kommer i annen rekke for en billedhugger, men det betyr at enhver skulptur som holder mål, også er et godt stykke håndverk.

Forskjellige materialer og teknikker

Jeg har arbeidet med forskjellige materialer og teknikker, det er spennende å utforske leirens og tréets og stålets

muligheter. En teknikk som lenge har fengslet meg - og som jeg også har slitt med! - er sveising i kobber og messing og stål. Det smaker både av håndverker og fagarbeider, gjør det ikke? Her ser jo også ut som i en slags moderne smie! Når jeg sveiser en statue, som nå med Olav, kan jeg gå rett på materialet, og det liker jeg. Det gir en nærhet - om ikke i tid, så i rom - til det ferdige arbeidet.

Hvor lenge har du hatt statuen i arbeid, og når venter du å få den ferdig?

- Jeg begynte med skisser til Hellig Olav vinteren 81. Etter først å ha arbeidet med leire og gips, sveiset jeg modellen i liten målestokk. Biskop Gran og hans kunstneriske råd gikk inn for den, og den ble så foreslått menighetsrådet som godtok den for utførelse i stor målestokk. Den store figuren begynte jeg på våren 82. Jeg prøvet meg frem og kom til at jeg måtte utføre arbeidet egenhendig, uten noen hjelp fra et sveiseverksted, for å få det helt som jeg ville.

Det er et svært arbeide, men spennende og fascinerende. Jeg må innrømme at de tykke stålplatene jeg bruker, er enda mer gjenstridige enn jeg

hadde forestillet meg. Hver eneste bit må skjæres ut med skjærebrenner, slipes til, bøyes og prøves, forandres og prøves igjen, ofte mange ganger. Det tar lang tid. Ennå vil det gå måneder. Mitt håp er å få statuen ferdig i løpet av året, og jeg ber og håper at helsa holder.

Jeg må tenke på noe Henrik Sørensen sa en dag for mange år siden da jeg var oppe hos ham i Rådhusårnet. Han holdt på med sitt mektige bilde «Kristus oppvekker Jairi datter». En eller annen hadde sagt til ham at det ser ut som Kristus danser kang-kang. («Så du skjønner», sa Søren, «jeg kan jo ikke dø så lenge Kristus danser kang-kang!») Omtrent slik føler jeg det med min halvferdige Hellig Olav.

Du er katolikk, og kristendommens skikkelser og motiver står sentralt i din kunst. Som kristen billedhugger i Norge i dag, står du da i en levende tradisjon eller står du mer alene?

- I tidligere tider arbeidet kunstnerne innenfor bestemte tradisjoner og læresteder, mestrene hadde lærlinger som bygget videre på deres viten og tradisjon. De brukte også meget et symbolsprog som var kjent og forstått av alle. Ta for

Dyade møter Hans Küng

Tidsskriftet *Dyade* (nr. 1/1983) inneholder et dyptpløyende intervjue med den kjente og omstridte teolog Hans Küng. Küng kommer her inn på gudsoppfatningen i moderne protestantisk teologi, i katolisismen og i hans

egen teologi. Spesielt berører han de rent menneskelige betingelser for kristen tro.

Selv om gudserkjennelse og gudstro ikke er menneskets verk og fortjeneste, så har slik erkjennelse og tro allikevel menneskelige forutsetninger det er viktig å forstå. Küng skjelner mellom gudstillit og grunnstillit og gjør det dermed lettere å reflektere over disse forutsetninger.

Kjempekor for Paven

Over 20 000 mennesker fra alle kanter av verden ventes å ta del i den gregorianske sangen ved en messe til ære for Johannes Paul II på 25-årsdagen for hans bispedinasjon: Messen vil finne sted i St. Peterskirken noen dager før bispesynoden møtes den 29. september. Det er messen «De Angelis» som skal fremføres. CATH. HER.

17

«Jeg har nok vært mer opptatt av Frans av Assisi enn av Olav. Men til tross for den store avstanden det er - i lynne og skjebne - mellom dem, har de en vesentlig ting felles - troen.»
Bildet viser «Frans preker til fuglene» (Bronse, 1964. Nasjonalgalleriet, Oslo).

eksempel gullgrunnen som var uttrykk for det ikke-materielle, overjordiske, eller Øst-kirkens ikoner hvor hver detalj var et symbolspråk. De benyttet blant annet det omvendte perspektiv for å vise det helliges nedslagsfelt i ett samlende punkt. I våre dager har vi ikke et alment forstått symbolsprog - i alle fall ikke noe for åndens virkelighet! Symbolene i dag går nok mer på politiske partier, forskjellige sammenslutninger, sportsklubber og så videre.

For kunstnerne er det ikke lenger tale om å arbeide i en enkel, fast tradisjon. Hele verdenskunsten gjennom alle tider ligger åpen for oss gjennom utstillinger, praktbøker, reiser og massemedia. I dag må hver kunstner finne sin egen form. Men i all sann kunst, som i religionene, er det dypest sett en felles kjerne. Den gjelder det å få tak i og holde fast.

Kristen kunst må først og fremst være god kunst

Du har - i moden alder - fått tak i og holdt fast ved den katolske tro. Er det tillatt å spørre hva troen betyr for deg som kunstner?

- Selvfølgelig er det tillatt. Men det er ikke så enkelt å

«La Croix» hundre år

Den franske katolske avis «La Croix» ble grunnlagt som månedsblad i 1880. I juni 1883 ble den omgjort til dagsavis. For å feire hundreårsdagen dro 570 lesere og redaksjonen på pilegrimstur til Roma i april. Gruppen ble under oppholdet mottatt av pave Johannes Paul II.

18

svare på, for det er så mangslungent. Selve ordet «troen» er vel i våre dager et nokså belastet ord. For meg er «troen» den absolutte visshet at Sannheten finnes i Kirken og i sakramentene, først og fremst i alterets sakrament. Hvorledes jeg fikk den vissheten, er vel for langt å komme inn på her. Men det er klart at en slik visshet ble retningsgivende for mitt liv, og dermed for den kunst jeg prøver å lage så godt jeg kan.

Enhver kunstner har et innhold i seg, og dette innholdet kommer frem under og i arbeidet med det enkelte verk, selv om du kanskje underveis er mer opptatt av form og rytme. For meg er min katolske tro nettopp en vesentlig del av dette innholdet. Det betyr selvfølgelig ikke at troen eller den gode, fromme hensikt er nok til å skape et godt, religiøst kunstverk. Kristen kunst må først og fremst være god kunst. Kvalitetskravet er svært viktig nettopp idag da så mange mennesker synes å stå nokså fjernt fra kristentroen og det religiøse i det hele.

Selv forsøker jeg å leve etter den franske filosof Jacques Maritain's ord: «Hvis du vil være kristen kunstner, så streb ikke etter å lage kristen kunst,

Rapport fra miljøprogram

(FNS) Det internasjonale samarbeid om bekjempelse av luftforurensning vil bli intensivert. En FN-konvensjon forplikter en lang rekke europeiske land, foruten USA og Canada, til å effektivisere innsatsen.

I sin årsrapport om verdensmiljøet påpeker direktøren for FNs miljøprogram, Mustafa Tolba, at den sure nedbøren er en moderne form for ødeleggelse. Rapporten, som

ble offentliggjort i forbindelse med Verdens miljøverndag den 5. juni, slår fast at mellom fem og ti millioner kvadratkilometer i Europa og Nord-Amerika er i ferd med å bli ødelagt av denne forurensningen. Alt liv er blitt drept i hundrevis av sjøer, og mange byggverk - blant andre noen av verdens mest berømte oldtidsmonumenter er sterkt forringet. Skoger og avlinger lider skade og menneskenes helse utsettes for fare.

«Enhver kunstner har et innhold i seg, og dette innholdet kommer frem under og i arbeidet med det enkelte verk, selv om du kanskje underveis er mer opptatt av form og rytme.»
Bildet viser «Olav Kyrre» (Sveiset messing, 1969).

men lev som en kristen og skap god kunst.»

Og ifølge kritikere og kunstelskere har du lyktes i dette siste - å skape god kunst...?

- Om jeg har lyktes, får

andre dømme om. Selv blir jeg aldri helt fornøyd. Hver gang jeg begynner på et arbeid, tror jeg at denne gangen skal jeg lage det beste. Og jeg har den beste rådgiver - og kritiker - underveis, nemlig min mann.

35 000 proteinkjeks fra Bergen til Namibia

Bergen (NØP) Namibia-aksjonen i Bergen er nå avsluttet og aksjonskomiteen har talt opp over 35 000 proteinkjeks som 25 skoler,

barnehager og andre organisasjoner har bakt for Namibia-flyktninger. Det er også samlet inn store mengder kladdebøker, penaler og skrivesaker. 1100 kart er kommet inn sammen med 600 tavler og 200 linjaler. Motto for aksjonen var «utdanning for et fritt Namibia», og maten og undervisningsmateriellet skal brukes på skolesentre for flyktingene i Angola. Det er også samlet inn kr. 29 000.

Frimerker forteller historie
Pave Gregor XIII's kalenderreform i 1582 er markert i en rekke land med spesielle frimerker. Vatikanets postvesen har selv sagt også bidratt her. Et miniark med tre frimerker, forteller kalenderreformens historie.
KRISTELIGT DAGBLAD

Han er en uvurderlig hjelp, og den eneste jeg virkelig hører på. Men når jeg er ferdig med et arbeid, synes jeg ikke det er særlig storartet likevel, i hvert fall ikke i forhold til den opprinnelige idéen. Men det er vel egentlig både riktig og meningsfylt at jeg føler slik. Som kristne er vi jo alle bare underveis -.

Man kan kanskje si det slik at selve kunstverkene, og for såvidt også alle resultater av skapende arbeid, er merkestenen man etterlater seg ved veien. Det var en avgjørende opplevelse for meg da jeg ble klar over at «det fullkomne» ikke finnes i verden, men i Gud. Alle ideologier, alle idéer er bare ufullkomne deler, tidsbestemte og til syvende og sist skuffende...

Olav - et spennende kunstverk

Ragnhild Butenschøns Olav den Hellige er et spennende kunstverk, ukonvensjonelt og inspirerende i idéen: Et ungt, sterkt ansikt under en gammelnorsk konge- og helgenkronen slik vi kjenner den fra middelalderens skulpturer og antemensaler. Tung er kronen, men den synes ikke å tyngde den unge mannen. Kor-

Kalender for Det hellige år

28. juni: Høytidelig vesper til Peters og Paulus' fest.

29. juni: Peters og Paulus' fest med gudstjeneste i Peterskirken.

25. september: Pavemesse i Peterskirken under medvirkning av det italienske kor Schola Cantorum.

2. oktober: Rosenkransfest og Helligårsfest for Mariakongregasjoner og -bevegelser.

9. oktober: Brudemesse i Peterskirken hvor paven vier brudepar fra hele verden.

23. oktober: Misjonssøndag. Helligårsfest for misjonærer i hele verden. Paven utdeler misjonskors til misjonærer før deres avreise.

20. november: Kristi kongefest. Valfart og fest for kirkelige foreninger og bevegelser.

8. desember: Festen for Marias uplettede unnfangelse. Om ettermiddagen legger paven en blomsterhilsen ved Mariasøylen på Den spanske plass. Senere pavemesse i Santa Maria Maggiore (Roma).

15. desember: Helligårsfest for studenter og professorer i Peterskirken.

24. desember: Julenattsmesse i Peterskirken. Juledag kl.12: Pavens julebudskap og velsignelse fra Peterskirkens balkong.

31. desember: Nyttårsaftnen. Pavemesse med «Te Deum» i jesuittkirken «Al Gesu» (Roma).

1. januar: Nyttår. Fest for Guds mor og verdensfredsdag. Pavemesse i Peterskirken.

6. januar: Herrens åpenbaring. Bispevielse under en pavemesse i Peterskirken.

25. januar: Høytidelig avslutning på bønneuken for de kristnes enhet i St. Paul utenfor Murene.

29. januar: Helligårsfest for kunstnere, intellektuelle, journalister...

2. februar: Herrens fremstilling i Templet. Pavemesse med vigsel av lys i Peterskirken. Helligårsfest for ordensfolk med fornyelse av løfter.

11. februar: Lourdes-fest for de syke.

2. mars: Askeonsdag. Fastegudstjeneste i Santa Sabina kirken (Roma) etter botsprosjon.

25. mars: Helligårsfest for familiene.

15. april: Palmesøndag. Helligårsfest for de unge.

set han løfter mot himmelen, er ikke så stort og tynger heller ikke - det var først senere i livet at korset skulle bli tungt å bære for Olav....

I motvind står han, klærne slår i vinden, men hva er mot-

vind for den som har mot til å gi seg i kast med den?

Noen ord fra Olav Duuns Juvikfolket rinner en i hu når en ser denne unge Olav: «Motvinden, det er børen, det.» ●

En kirkevigselse betyr ikke bare at et Gudshus blir viet og står ferdig til bruk. Kirken er av en dimensjon som spenner over både det guddommelige og det menneskelige, stiftet som den er av Kristus, Gud og menneske.

Et kirkebygg som blir reist og vigslet, bærer vitnesbyrd ikke bare om kristen tro, men også om menneskelige kvaliteter som offervilje, gavmildhet og samhold. Det kan videre avspeile kirkens universelle karakter, vitne om et nestekjærlig og åpent forhold til andre kirkesamfunn, og tale sitt eget språk om menneskelig kultur og sosial virksomhet i det miljø hvor det er blitt til.

ST. EYSTEIN,
Bodø den 15. mai

Slik var det vi opplevde det, vi som var til stede ved innvielsen av St. Eystein kirke i Bodø søndag 15. mai. Derfor er et referat ikke fullstendig om det bare taler om selve seremonien.

Først og fremst må det nevnes at denne vakre kirken bare kunne bli reist takket være St. Bonifatius Werk i Paderborn som har finansiert det hele. St. Bonifatius Werk har grener i 22 vesttyske bispedømmer og har siden 1850 ydet hjelp til trosfeller langt utover landegrensene, for tiden bl.a. til Øst-Tyskland og til menigheter i Norden. Generalsekretæren, prelat Kötter, fortalte at i arkivet hadde han funnet doku-

Ved vigslingen av to kirker

menter som viste at et av de aller første bidrag var blitt sendt til St. Olav med et beløp på 2000 kr. - en betydelig sum på den tiden.

I Bodø er den katolske menigheten liten, men innsatsviljen desto større. Kveld efter kveld ble det - med de eldre i spissen, og også med hjelp av ikke-katolske venner - arbeidet hardt for å hellelegge veien opp til kirken, plante blomster, rengjøre kirken, male stoler, osv., og ungdommen tok et ekstra tak for å pusse vinduer og rydde opp overalt. Det var sendt innbydelser til inn- og utland og skaffet husrom til alle. Og lørdag kveld da alt var ferdig, ble det holdt stor rekefest i menighetslokalet for de innbudte. For de som ikke kjenner til forholdene her i nord, kan det virke banalt å omtale en rekefest i forbindelse med en høytidelig kirkevielse. Men det er alt annet enn banalt at folk fra Hammerfest, Tromsø, Harstad og Narvik reiser frem og tilbake i løpet av et par dager for å glede seg sammen med sine trosfeller over at det er kommet en ny «nabokirke» - i en landsdel hvor 8-10 timers reise gjerne omtales som «bare»! Derfor var det også en særlig hjertelig og åpen stemning i

forsamlingen, som det er vanskelig å beskrive. Det ble overbragt hilsener og gaver fra de forskjellige menighetene, det var allsang og innslag av den treffsikre humor som er spesiell for nordlendingene. De som bor syd i vårt langstrakte land, kan neppe forestille seg hvilken styrke og oppmuntring et slikt møte kan bety for katolikker som til daglig lever i en isolasjon som krever utrolig utholdenhet og optimisme. En gjest sørfra uttalte at for egen del hadde denne sammenkomsten vært den største opplevelsen i disse dagene - det var en ny og rik erfaring.

Søndagen opprant med strålende sol over nyutsprungne bjerketrær. Våren kom tidligere i år enn folk kunne minnes, og det var varmt og stille i en ellers forblåst by, slik at folk kunne samles ute og slutte seg til prosesjonen oppover mot kirkedøren. Her fremsa biskop Goebel fra Tromsø de første bønner i ritualet for kirkevielsen. Til stede var også biskop Gran fra Oslo og biskop Schwenzer fra Trondheim, prestene fra menighetene i Nord-Norge og 7 prelater og prester fra Tyskland. Og sammen med det katolske presteskap - i prosesjo-

nen såvel som under resten av seremonien - så vi den kvinnelige prest i Metodistkirken, Jorunn Wendel, res. kap. i Domkirken, Per Kvakkestad og res. kap. i Bodin kirke, Gunnar Kristiansen. Dette sier noe om det økumeniske klima i byen. Biskop Grønningsæter var dessverre forhindret fra å delta på grunn av konfirmasjon samme dag.

Musikk komponert for anledningen

Til salmen «Vi er Guds hus og kirke nu, bygget av levende stener» gikk man inn i kirken. Med unntagelse av de gregorianske partier var musikken komponert av Kåre Johs. Brekke, organist ved Bodin kirke. Komposisjonen har tittelen «Missa Consecrationis», og i dedikasjonen står det:

«Jeg hilser Den Katolske Menighet i Bodø ved:

Sogneprest Josef Hartmann,
Menighetsrådet, Dagny

Falck Sivertsen,

Dominikanerinnene, Søster

Carmel

med denne musikk i anledning vigsling av den nye St. Eystein kirke i Bodø, 15. mai.»

Musikken ble fremført av solister, kor og orkester fra Bodø. Vi følte så tydelig at

dette var en begivenhet som angikk hele byen, og at gode venner ville gi høytiden et preg av verdighet og kunstnerisk verdi som den lille menigheten alene ikke hadde kunnet make.

Det var utdelt små teksthefter slik at alle kunne følge med og forstå symbolikken i de liturgiske handlinger - stenking av gulv og vegger med vievann, salving med krisma (innviet olje) tolv forskjellige steder på veggene, salving av kirkedøren, osv. Alteret hadde allerede vært konsekret ved en tidligere anledning. Under selve messen holdt biskop Goebel en preken som vi håper kan bli trykt senere i St. Olav; den hadde et budskap som bør nå frem til flere enn de som var til stede.

Efter messen var det mottagelse i byens frimurerlosje. Også her hadde menigheten tatt et kjempeløft. De offisielle talene var altfor mange til at det lar seg gjøre å gjengi dem. Noen ord fra ordfører Nøstvik skal vi likevel ta med. Han sa at byen er stolt av kirken, og at den faktisk er blitt et landemerke når man kommer innover fra flyplassen. Uten direkte å nevne dominikanerinnene sa han at menigheten burde ha fått større oppmerk-

somhet for sin sosiale innsats for barn og ungdom. Dette stemmer nå egentlig ikke helt, for i 70-årene ble søstrene hedret med byens kulturpris.

Den populære sogneprest Josef Hartmann ble også hjertelig hyldet, bl.a. av representantene fra andre kirkesamfunn og av kolleger fra hans eget hjemland.

Man kan kanskje undre seg over at en liten menighet på 70-80 medlemmer har reist en såpass stor kirke. Men kirken har også i høy grad en økumenisk misjon. Sist Langfredag var gudstjenesten i St. Eystein et ledd i en økumenisk uke, organisert av metodistprest Jorunn Wendel. Da var det ikke nok sitteplasser til de mange som hadde funnet veien dit.

Da kan vi bare håpe at her hvor Børrvasstindene er risset inn i kirkeveggen, her vil også mange av de som bor i ly av disse mektige fjellene finne et ekte kristent miljø i en åpen og gjestfri menighet.

Marie Louise Pettersen

ST. SVITHUN, Stavanger den 11. juni

Med sine vel 1600 medlemmer er den katolske menighet i Stavanger blitt en av de største i

Byggekunst fra middelalderen
På Pers Hotell, Gol i Hallingdal, kan man frem til 5. august se en interessant utstilling, som omfatter modeller av kirker, funn fra utgravede kirker og gjenstander ellers, som kan kaste lys over utviklingen av nord-europeiske trekirker - og ikke bare stavkirker. Norske stavkirker utgjør nemlig bare en liten del av tre-kirkene i dette området, men de

22

landet. I mai i fjor begynte arbeidet med en ny St. Svithun kirke med tilhørende kapell og atrium. Kirken som nå står klar, rommer 220 sitteplasser. Også kapellet er for en liten kirke å regne. Her kan mindre grupper samles til messefeiring.

Pater Alex Kons, sogneprest i Stavanger, opplyser at den totale byggesum ligger på omkring ti millioner kroner: En million er skaffet til veie av menigheten, mens resten er gaver fra trosfeller i Tyskland. Beløpet dekker også oppussing av prestegård og menighetslokale. Og når moms-beløpet tilbakebetales, går det til anskaffelse av orgel!

11. juni vigslet biskop John Willem Gran, assistert av biskop Gerhard Schwenzer, og en rekke prester, den nye kirke i Stavanger. Selv om norsk var det liturgiske språk, understreket innslag på fransk, engelsk og vietnamesisk menighetens internasjonale karakter.

Blant de mange gjester fra inn- og utland, var bl.a. Stavanger-biskopen Sigurd Lunde, prelat Anton Kötter (Bonifatius-Werk, Tyskland) og flere katolske prester som tidligere har arbeidet i byen. Menighetens pensjonister var også invitert.

som er igjen, er godt bevart og godt kjent. Derfor inntar modellene av stavkirker en fremtredende plass på utstillingen.

Utstillingen er laget ved Helms-Museum i Harburg ved Hamburg av professor dr. Claus Ahrens i samarbeide med fremtredende forskere i Europa. Den har vært vist ved Norsk Folkemuseum på Bygdøy og Historisk Museum i Bergen, samt i flere andre store museer. AFTENPOSTEN

*Biskop John W. Gran
innledet høytideligheten med
å ønske alle de tilstedeværende
velkommen. Før vigslingen av den nye kirke
gav han noen glimt av historien frem til dagens
begivenhet:*

Her, hvor nu det nye kor er situert, lå den første katolske kirke i Stavanger i nyere tid, - vigslet av biskop Fallize i mars 1898, altså for bare 85 år siden. En del av oss husker ennå den gamle tømmerkirken som imidlertid menigheten bokstavelig vokste ut av til den måtte betraktelig utvides.

Dette store løft tvang seg frem ca. 50 år etter menighetens grunnleggelse. Det var i pastor Jan van der Burgs sognepresttid. Det gamle tømmerbygg - innkapslet i betong - ble inngangsparti og forkirke. Mindre enn 30 år senere, opplever vi nu en gjentagelse av prosessen: Det nye kirketilbygg fra 1956 er blitt stående, mens den opprinnelige del har måttet vike for dette vakre og gedigne korparti. Samtidig har vi naturlig nok lagt tingene til rette for at nye utvidelser kan skje dersom og når det måtte bli nødvendig. Menigheten har vokst i takt med Stavanger by. Det er godt å vite at vi har kunnet sikre oss plass til fortsatt vekst - dette takket være våre gode St. Franciskusostres rundhåndethet.

Nordiske prestekandidater
(K.N.A.) På et møte i Osnabrück nylig ble det opplyst at det for tiden er 29 personer fra Norden som studerer teologi ved høyere læreanstalter i Vest-, Mellom- og Syd-Europa - for å utdanne seg til romersk-katolske prester. Åtte studenter fra hvert av landene Danmark, Norge og Sverige, fem fra Island. De Nordiske universiteter har som kjent ikke katolsk-teologiske fakulteter.

Dagens evangelium var hentet fra Lukas (5,1-11), og her tar biskop Gran utgangspunkt i Peters berømte hjertesukk:

«Mester, vi har strevet hele natten og ingenting fått. Men siden det er du som sier det, skal jeg forsøke et kast». Som sagt, så gjort. Og resultatet ble overveldende. Hva kunne tydeligere enn mange ord illustrere en sannhet som til alle tider truer med å gå i glemmeboken: at vi intet formår uten Gud og hans usynlige virken.

Evangeliet forteller intet om hvorledes Kristus avstedkom hin mirakuløse fangst, bare at han gjorde det. Gjennom samtlige evangelier går som en rød tråd akkurat dette: Kristus forårsaker de utroligste hendelser, synlige som usynlige, uten noensinne å redegjøre for fremgangsmøte. En og annen gang får vi riktignok et lite side-innblikk som når evangelisten sier at Jesus kjente at han ble tappte for kraft, da den syke kvinne rørte ved ham. Av alt vi leser fremgår det tydelig at Kristus hadde denne umåtelige kraftkilde i seg selv. Ja, han henviste til den når han f.eks. uttalte: «All makt er blitt meg gitt, i himmelen og på jorden», eller: «Menneskesønnen er det gitt å ha livet i seg selv. Frivillig legger jeg det ned, frivillig tar jeg det opp igjen».

Peter fikk syn for sagn, mere enn én gang, også etter at den opp-

Church Growth International (CGI) møtes i Oslo

(Vårt Land) I tiden 3.-7. august i år avholder «Church Growth International» sin fjerde verdenskonferanse i Oslo. Motto for

konferansen er «Jeg vil bygge min menighet». Den norske hovedkomiteen som står ansvarlig for arrangementet, består av folk fra de fleste evangelisk-lutherske kirkesamfunn.

Om dagen vil 1000 forkynnere og menighetsarbeidere fra alle kanter av verden samles til kirkevekst-seminarer i Folkets

Hus. Ved de offentlige møtene på Jordal amfi om kveldene er det ventet at 6000 mennesker vil være tilstede. Konferansens hovedtaler blir Paul Yonggi Cho fra Korea, og man håper at også professor Donald Mc. Gauran fra USA vil komme til Oslo. Han er en av kirkevekstbevegelsens fedre.

Fra norsk side vil Aril Edvardsen og Hans Bratland delta og møte i det internasjonale råd for bevegelsen.

St. Hallvard-guttene til Peterskirken

23

standne Kristus var gått tilbake til sin himmelske far. Alt som Peter og apostlene foretok seg, skjedde i «Jesu Kristi navn». For de mirakler som Mesteren hadde bevirket, kunne også hans nære og utvalgte følgesvenner gjøre, så lenge det ble klart erkjent og erklært at det var Herren som var virksom.

De misjonærene som kom fra England til Stavanger dengang Norges kristning stod for tur, visste også dette. Det var derfor de våget å sette ut på en misjonsferd mot øst, over Nordsjøen til det ukjente. En ferd som i og for seg var livsfarlig og måtte vites å være det. De var i sannhet Guds instrumenter, hans villige samarbeidspartnere i en oppgave som var umenneskelig - dog ikke ukristelig - Norges omvendelse til kristendommen. Herren fikk mange slike håndlangere. Resultatet av deres virke kjenner vi. Nei, resultatet av Guds virke gjennom dem: Norge ble langsomt, møysommelig, men sikkert kristnet. Stavanger, Bjørgvin, Nidaros, Oslo og Hamar bispeseter er beviser gode nok for det.

Når vi idag feirer denne milepel i St. Svithuns menighets historie, vet vi oss i en helt annen åndelig situasjon. Avkristningen og ny-hedendommen truer, og vi må møte disse anslag resolutt. Ikke med alle midler, men med Kristi egne. Som Peter og som middelalderens hitfarende misjonærer, ikke minst St. Svithun, som

St. Hallvard-guttene under ledelse av dirigent Øistein Vogt og med Haakon Omejer Sørлие som organist, er i tiden 26. juni - 24. juli i Roma og vikarierer i Peterskirken.

St. Hallvard-guttene har gjennom hardt og engasjert arbeid nådd en sterk posisjon både nasjonalt og internasjonalt.

Det er blitt tydeligst manifestert ved tilbudet om å vikariere for det faste kor i Peterskirken i Roma hvert år.

Under oppholdet i Roma er St. Hallvard-guttene den 2. juli invitert til den norske ambassade i anledning kong Olavs 80 årsdag. Koret vil da synge for den norske koloni i Roma. Videre skal koret på invitasjon av ambassaden reise til Syd-Italia hvor den norske

stat har ydet støtte til gjenoppbygging etter jordskjelvet i 1980.

Det blir videre konserter og gudstjenester i Roma og omegn, men for det meste vil det være mulig å høre St. Hallvard-guttene i Peterskirken nesten hver dag da man nå er inne i feiringen av Det hellige år.

I februar 1984 har St. Hallvard-guttene planer for en lengre turnè til U.S.A.

ble erkebiskop av Winchester i en stormfull tid -, må vi ha tillit til hans ord som sa: «Legg ut på dypet, og kast noten til fangst».

Nu står prestene og menigheten godt rustet til å møte en fremtid som krever radikal tillit til ham som sluttet dagens evangelium med ordene:

«Frykt ikke, fra nu av skal dere fange mennesker!»

Liturgisk kalender

JUNI

18. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
2.Kor. 12, 1-10. Mt. 6, 24-34.
19. 12. alm. søndag.
Sak. 12, 10-11; 13, 1.
Gal. 3, 26-29.
Lk. 9, 18-24.
20. Ferial. 1.Mos. 12, 1-9.
Mt. 7, 1-5.
21. Aloisius Gonzaga, ordensbroder.
1. Mos. 13, 2.5-18. Mt. 7, 6.12-14.
22. Ferial el. Paulinus av Nola,
biskop, el. John Fisher, biskop og
Thomas More, martyrer. 1.Mos.
15, 1-12.17-18. Mt. 7, 15-20.
23. Ferial. 1.Mos. 16, 1-12. 15-16.
Mt. 7, 21-29.
Johannes Døperens fødsel
Vigiliemesse. Jer. 1, 4-10. 1.Pe. 1,
8-12. Lk. 1, 5-17.
24. Dagens messe
Jes. 49, 1-6.
Ap.Gj. 13, 22-26.
Lk. 1, 57-66.80.
25. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
1.Mos. 18, 1-15. Mt. 8, 5-17.
26. 13. alm. søndag.
1.Kong. 19, 16b.19-21.
Gal. 5, 1.13-18.
Lk. 9, 51-62.
27. Ferial el. Kyrillos av Alexandria,
biskop og kirkelærer. 1.Mos. 18,
16-33. Mt. 8, 18-22.
28. Ireneus, biskop og martyr.
1. Mos. 19, 15-29. Mt. 8, 23-27.
Peter og Paulus, apostler.
Vigiliemesse. Ap. Gj. 3, 1-10.
Gal. 1, 11-20. Joh. 21, 15-19.
29. Dagens messe
Ap.Gj. 12, 1-11.
2.Tim. 4, 6-8.17-18.
Mt. 16, 13-19.
30. Ferial el. Kirkens første martyrer
i Roma. 1.Mos.22, 1-19.
Mt. 9, 1-8.

JULI

1. Ferial. 1.Mos. 23, 1-4.19; 24,
1-8.62-67. Mt. 9, 9-13.
2. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
1.Mos. 27, 1-5.15-29.
Mt. 9, 14-17.
3. 14. alm. søndag.
Jes. 66, 10-14C.
Gal. 6, 14-18.
Lk. 10, 1-12.17-20 (el. 1-9).
4. Ferial el. Elisabeth av Portugal.
1.Mos. 28, 10-22a. Mt. 9, 18-26.
5. Ferial el. Antonius Maria
Zaccaria, prest. 1.Mos. 32, 22-32.
Mt. 9, 32-28.
6. Ferial el. Maria Goretti, jomfru
og martyr. 1.Mos. 41, 55-57; 42,
5-7a.17-24a. Mt. 10, 1-7.
7. Ferial. 1.Mos. 44, 18-21. 23b-29;
45, 1-5. Mt. 10, 7-15.
8. Ferial el. Sunniva og ledsagere,
martyrer. 1.Mos. 46, 1-7.28-30.
Mt. 10, 16-23.
9. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
1.Mos. 49, 29-33; 50, 15-24.
Mt. 10, 24-33.
10. 15. alm. søndag
5. Mos. 30, 10-14.
Kol. 1, 15-20.
Lk. 10, 25-37.
11. *Benedikt*, abbed, Europas
vernehelgen. Ordspr. 1, 1-9. Mt.
19, 27-29.
12. Ferial. 2.Mos. 2, 1-15a.
Mt. 11, 20-24.
13. Ferial el. Henrik. 2.Mos. 3,
1-6.9-12. Mt. 11, 25-27.
14. Ferial el. Camillus av Lellis, prest.
2.Mos. 3, 13-20. Mt. 11, 28-30.
15. Bonaventura, biskop og
kirkelærer, el. Svithun, biskop.
2.Mos. 11, 10-12, 14. Mt. 12, 1-8.
16. Ferial el. Jomfru Maria av
Karmelberget. 2.Mos. 12, 37-42.
Mt. 12, 14-21.
17. 16. alm. søndag
1.Mos. 18, 1-10a.
Kol. 1, 24-28.
Lk. 10, 38-42.
18. Ferial. 2.Mos. 14, 5-18.
Mt. 12, 38-42.
19. Ferial. 2.Mos. 14, 21-15, 1. Mt. 12,
46-50.
20. Thorlákr, biskop, Islands
vernehelgen. 2.Mos. 16, 1-5.9-15.
Mt. 13, 1-9.
21. Ferial el. Laurentius av Brindisi,
prest og kirkelærer. 2.Mos. 19,
1-2.9-11. 16-20b. Mt. 13, 10-17.
22. Maria Magdalena. Høysangen 3,
1-4a el. 2.Kor. 5,14-17
Joh. 20, 1-2.11-18.
23. Birgitta, nonne. 2.Mos. 24, 3-8.
Mt. 13, 24-30.
24. 17. alm. søndag
1.Mos. 18, 20-32.
Kol. 2, 12-14.
Lk. 11, 1-13.
25. *Jakob*, apostel. 2. Kor. 4, 7-15.
Mt. 20, 20-28.
26. Joakim og Anna, Jomfru Marias
foreldre. 2.Mos. 33, 7-11; 34,
5b-9.28. Mt. 13, 36-43. el. Jesu
Sirak 44, 1.10-15. Mt. 13, 16-17.
27. Ferial. 2.Mos. 34, 29-35.
Mt. 13, 44-46.
28. Ferial. 2.Mos. 40, 14-19. 32-36.
Mt. 13, 47-53.
29. *Olav*, martyr, Norges
vernehelgen, el. Marta. 1.Joh. 4,
7-16. Joh. 11, 19-27 el. Lk. 10,
38-42.
30. Ferial el. Peter Krysologos, biskop
og kirkelærer, el. Marias
lørdagsmesse.
3.Mos. 25, 1.8-17. Mt. 14, 1-12.
31. 18. alm. søndag
Predik. 1, 2; 2, 21-23.
Kol. 3, 1-5.9-11.
Lk. 12, 13-21.

AUGUST

1. Alfonso Maria de Liguori, biskop
og kirkelærer. 4. Mos. 11, 4b-15.
Mt. 14, 13-21.
2. Ferial el. Eusebius av Vercelli,
biskop. 4.Mos. 12, 1-13. Mt. 14,
22-36.
3. Ferial. 4.Mos. 13, 2-3a. 26-14,
1.26-29.34-35. Mt. 15, 21-28.
4. Johannes Maria Vianney, prest.
4.Mos. 20, 1-13. Mt. 16, 13-23.
5. Ferial. 5.Mos. 4, 32-40.
Mt. 16, 24-28. el. Vigselsfest for
basilikaen Santa Maria Maggiore
i Roma. Joh.Åp. 21, 1-5a. Lk. 11,
27-28.
6. *Herrrens forklarelse*
Dan. 7, 9-10.13-14.
el. 2.Pet. 1, 16-19.
Lk. 9, 28b-36.
(Årsdagen for pave Paul VI's død)
7. 19. alm. søndag
Visd. 18, 6-9.
Hebr. 11, 1-2.8-19 (el. 1-2.8-12).
Lk. 12, 32-48 (el. 35-40).
8. Dominikus, prest. 5.Mos. 10,
12-22. Mt. 17, 22-27.

9. Ferial. 5. Mos. 31, 1-8.
Mt. 18, 1-5. 10. 12-14.
10. *Laurentius*, diakon og martyr.
2. Kor. 9, 6-10. Joh. 12, 24-26.
11. Klara, jomfru. Jos. 3,
7-10a. 11. 13-17. Mt. 18, 21-19, 1.
12. Ferial. Jos. 24, 1-13. Mt. 19, 3-12.
13. Ferial el. Pontian, pave, og
Hippolyt, prest, martyr, el.
Marias lørdagsmesse. Jos. 24,
14-29. Mt. 19, 13-15.
14. 20. *alm. søndag*
Jer. 38, 4-6. 8-10.
Hebr. 12, 1-4.
Lk. 12, 49-53.
Jomfru Marias opptagelse i himmelen
Vigiliemesse. 1. Krø. 15,
3-4. 15-16; 16, 1-2. 1. Kor. 15,
54-57. Lk. 11, 27-28.
15. Dagens messe
Joh. Åp. 11, 19a; 12, 1-6a. 10ab.
1. Kor. 15, 20-27.
Lk. 1, 39-56.
16. Ferial el. Stefan av Ungarn.
Domm. 6, 11-24a. Mt. 19, 23-30.
17. Ferial. Domm. 9, 6-15.
Mt. 20, 1-16a.
18. Ferial. Domm. 11, 29-39a.
Mt. 22, 1-14.
19. Ferial el. Johannes Eudes, prest.
Ruth 1, 1.3-6. 14b-16. 22. Mt. 22,
34-40.
20. Bernhard av Clairvaux, abbed og
kirkelærer. Ruth 2, 1-3. 8-11; 4,
3-17. Mt. 23, 1-12.
21. 21. *alm. søndag*
Jes. 66, 18-21.
Hebr. 12, 5-7. 11-13.
Lk. 13, 22-30.
22. Jomfru Marias dronning-
verdighet. Jes. 9, 1-6. Lk. 1, 26-38.
23. Ferial el. Rosa av Lima, jomfru.
1. Tess. 2, 1-8. Mt. 23, 23-26.
24. *Bartolomeus*, apostel. Joh. Åp. 21,
9b-14. Joh. 1, 45-51.
25. Ferial el. Ludvig av Frankrike, el.
Josef av Calasanz, prest. 1. Tess. 3,
7-13. Mt. 24, 42-51.
26. Ferial. 1. Tess. 4, 1-8. Mt. 25, 1-13.
27. Monika, Augustins mor. 1. Tess.
4, 9-11. Mt. 25, 14-30.

Det går an å proviantere bøker, plater og
kassetter til sommerferien også!

Kom innom oss før dere reiser.

Og til dere som besøker Oslo i sommerferien: I
tiden fra 27. juni til 15. august holder vi åpent:

10-16, lørdager: 10-13.

GOD SOMMER!

Be om litteraturliste. Vi sender overalt!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 14, Oslo 1. (02) 20 72 48.

KONTORASSISTENT I UNKF

I Unge Norske Katolikkers Forbund skal det ansettes kontorassistent i nyopprettet stilling. Arbeidstid 15 timer uken (med mulighet for utvidelse til 20 timer). Lønn etter lønnstrinn 7 i Statens regulativ (f.t. kr. 26.500,- årlig for 15 t/u). Tiltredelse 15. september 1983.

Det tas forbehold om at stillingen godkjennes av UNKF's Landsmøte.

For nærmere opplysninger ring UNKF's sekretariat tlf. (02) 20 72 65 - Peggy Bruce eller Rory Mulligan.

Søknad sendes UNKF's Landsstyre, Akersveien 5, Oslo 1, innen 15. august 1983.

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk Offset Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**PERLEN I NORSK
TEKSTILKUNST**

**Baldishol-
teppet**

PRAKTFULL BILLEDVEV
71 x 135 cm, 90% ull - føret
og ferdig til opphenging

**Et stykke norsk
kunsthistorie vevet av
fagfolk**

Kontakt for opplysninger og
gunstig pristilbud:
Tekstiling. W. HAUG
Box 1070 - 1501 MOSS
Telf. 032/73 362

EN VARIG GLEDE

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Blikk på tiden

Utkant

Før i tiden bodde ingen i utkant. Riktignok kunne de pene damer i København beklage den kusine som ble gift med en assessor i Kristiania: tænk, stakkel, at måtte henleve ræsten af sit liv i et sådant hull! Og i Kristiania suk- ket man nok med samme ringeakt over Trondhjem, hvor man i sin tur jamret over Smøla osv. osv. Men de som selv var født og hadde sine hjem på disse steder, ja, selv i de mest avsides daler og på de mest forblåste kyster, kom aldri på den tanke at de bodde i en utkant. «Sitja på garden, son etter faren, det var den likaste lagnad for karen». Bare den rene nød eller sure plikt kunne rokke ved dette skjebnehierarki, i by som på land. Forakt for det hjemlige ble *husmannsåndens* sikreste symptom. Begrepet *å bo* innbefattet den selvfølgelig troen på at livet kunne leves fullt og helt der hvor man faktisk var og hørte til. Det var først i vårt århundre at «du skal vera på Bufast all din dag» ble en dom. Tidligere var det for de fleste en selvfølge, innebygget i livsfølelsen. Av den grunn var Bufast heller ikke utkant. Som selve livets sted lå det sentralt i bevisstheten. Derfor kunne det også bli et arnested for kultur; i all beskjedenhet kanskje, men helt ekte.

Hurtigbåten «Solundir» bykset sydover skipsleden i 25 knops fart. Jeg satt inne- lukket i dens trange buk og tenkte at *utkant* i bunn og grunn ikke er så meget et spørsmål om geografi som om bevissthet. Jeg hadde tilbragt et par dager i vår vestligste utkant, Solund i Ytre Sogn. Kommunen består av bortimot 1700 øyer og holmer, men de 1160 innbyggerne er bare fordelt på 22 av dem. Jeg besøkte en venn som gjorde turnus-tjeneste som distriktslege, og for å betjene sine pasienter med det moderne helsevesens goder hadde han til sin disposisjon en ambulansebåt av fremste merke, med et mannskap på to - begge sjøbefarne menn, som hadde opplevd både skjørbuk og sjørøveri langs Afrikas kyster. Nå var de definitivt gått i land på de hjemlige utskjær, og hadde sitt gode utkomme av småbruk og legesskys.

Øya Sula er den største, og der ligger kommunesentret Hardbakke med skolen, gamlehjemmet, handelsmannen, kirken og pensjonatet. Når man har vært på et av Solunds mindre steder, fremtrer Hardbakke som den rene metropol. Der bor presten, legen og lensmannen, presten fremdeles fornemst, men legen i størst velstand. Den tid var forlengst forbi da presten hadde skys; den hadde legen overtatt, og kom en sjel i nød der ute i havgapet, fikk den ved Guds miskunn klare seg selv.

Om søndagen ringte kirkeklokkene. Jeg tenkte det kunne være en anledning til å praktisere litt desentralisert økumenikk, og fikk min kirkefremmede medisiner venn med til gudstjeneste. Tilfeldigvis var Bjørgvin-bispen på visitas. Folk flagget og gikk mann av huse, og om kirken ikke var full, så var den i det minste «godt besatt», som det gjerne heter. Som god katolikk tok jeg plass på bakerste benk. Biskopen prekte om bøn- nen.

Jeg husker bare at han fortalte om en liten pike hvis dukke var blitt slått i stykker av en slem bror, eller kanskje var det en hund. Piken ba til Gud om at dukken måtte bli hel igjen. Da gjorde den slemme broren narr av henne. Men biskopen berømmet pikens tro på bønnens makt i mange ord. Det var visst flere Hardbakke-folk som strakte hals for å se om det var noen barn i kirken. Jeg oppdaget ingen små, men derimot et triumfalistisk glimt i medisinnmannens ubotferdige øyne. Han var umiskjennelig på den slemme brorens parti. Jeg forsøkte i det lengste å holde meg på biskopens side, men ettersom vi ikke fikk vite noe om hvorvidt dukken ble hel igjen, endte det med 1-0 til legen.

Etterpå vanket det kaffe, rundstykker og himmelske kringler på pensjonatet. Solund er preget av gammel, solid kirkelighet; ingen bedehus, ingen sekter. Emissærer og generalsekretærer har vel tenkt at grunnen var for skrynn, og latt folk være i fred. Folk har imidlertid klart seg utmerket; her er fremdeles både selder og skikker, og en glede over samvær og samtale som må stå i ubrutt tradisjon fra sagatiden. Men geistligheten er tilsynelatende blitt fremmed for alt dette - Petter Dass har jo vært død i over to århundrer. Kirkens menn sverger til taler, jo flere, dess bedre.

Samtalen må forstumme; vi biter skyldbetyngt av kringlen, og lurert oss til en og annen lydløs kaffeslurp mens vi lytter til sognepresten, prosten og så biskopen igjen. Vi er et tålmodig folk. Best taler ordføreren, som bringer noen velvalgte og kristelige ord om vidsyn og enhet. Selv legen lytter anerkjennende til hans evangeliske visdom. Jeg håper på utjevning: 1-1.

Pensjonatvertinnen kommer farende mens vi er på det andektigste. Telefon til

dokteren: En olding på en av de ytre øyer får ikke late vannet. Legen gjør tegn til skysskarene, som begge er i mørk dress i anledning biskopen, og ti minutter senere er vi på sjøen med kate- teret. Vestover, vestover, i 30 knops fart, mellom nakne klipper og holmer. Her er Bjørnsons ord bokstavelig sanne: «I rævnene kun er vår larliv at se». Hvordan kan folk ha bosatt seg på slike steder? Skipperen gir svar: jo lenger ute, jo bedre, for da ble veien kortere til fiskefeltene.

På den syke oldingens øy bor det bare seks mennesker, og flere småbruk er fraflyttet. Der er ingen vei, men mange naust. Jeg har god tid til å rusle rundt mens legen gjør sitt. Et par sauer nikker bibelsk idet jeg går forbi. De ser så usigelig dumme ut at det nesten blir en fornærmelse når Herren kaller oss sine får. To nyfødte lam står under den ene, og vifter vellystig med halen mens de pater. Der er en stor uskyld i en slik demonstrativ grådighet; tenk om Herrens får kunne ha frydet seg like ufordervet over kringlene på pensjonatet!

På en høyde ser jeg ut til Norges vestligste punkt, som betegnende nok heter Utvær. Der er det både fyr og fyrvokter. Et paradoks demrer her ute på de ytterste øyer: Det er dypest sett de gode kommunikasjonene som har skapt utkanten, og jo bedre de blir, jo bredere blir utkanten. Kommunikasjonene er nemlig ikke først og fremst veier og broer og hurtigbåter. De er masse-media, som formidler en ny livsstil. Den blir normgivende også her, og dermed er utkanten et faktum. Den er kommet inn i selve bevisstheten hos dem som bor på øyene og i dalene. De føler seg inderlig avsides i forhold til den Marienlystvirkeligheten de hver kveld får inn i sine stuer, og da forslår en to timers båtforbindelse så lite.

De siste tyve år er mange flyttet fra. Men om sommeren kommer de tilbake til naustene og de vinterkalde stuene. De forteller sine barn om *dengang*, da de var bofaste og hadde sine steder. For de fleste er der ingen vei tilbake, annet enn denne årlige feriekontakt med de gamle røtter, de eneste de har. Hverken medisinen eller de biskoppelige bønnen kan forandre selve tiden. Det er ingenting å gjøre med en dukke som er slått i stykker. Med mindre man da gjør som våre to hjemvendte skipperer: Nøyer seg med de muligheter som finnes, og sier med Håvamål: «Eit lite bu er betre enn inkje; heime er kvar mann herre».

Mens «Solundir» gjør sine siste hopp innover mot Bergen, leser jeg enda engang det lille skiltet, som er den eneste levning fra den gamle Sognebåten: «Det er ikkje tillette å njota noko slags rusdrykk på Fylkesbaatane. Gjer kva De kan for orden og sømd ombord». Med disse betimelige ord ønsker jeg mine lesere en velsignet sommer, på gamle eller nye trakter.

Petar Hilarion